

Nr 143.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående inköp av vattenfallsandelar i Järpströmmen m. m.; given Stockholms slott den 24 februari 1939.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

N. Quensel.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 24 februari 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför t. f. chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Quensel:

I skrivelse den 3 februari 1939 har vattenfallsstyrelsen hemställt om godkännande av ett skrivelsen bilagt avtal med aktiebolaget Svarthålsforsen, innefattande, bland annat, dels överlåtelse till kronan av vissa fastigheter med tillhörande fallhöjd i Järpströmmen, dels ock överlåtelse till bolaget av visst område av den kronan tillhöriga fastigheten Hårsta 2¹.

Sagda avtal, som är dagtecknat den 2 februari 1939, torde med uteslutande av en därtill hörande karta få såsom bilaga fogas till dagens statsrådsprotokoll.

Vattenfallsstyrelsen erinrar till en början om att kronan såsom ägare av Hårsta kronopark är ägare till 19.53 fallmeter på ena stranden av vattenfallen i Järpströmmen i Indalsälven mellan Kallsjön och Liten om tillhoppa 129.46 fallmeter (enkel strand). Kronans andel i vattenfallen, som är belägen i övre fallsträckan, har jämte utmål överflyttats från domänstyrelsens till vattenfallsstyrelsens förvaltning genom Kungl. Maj:ts beslut den 3 juni 1938. Såsom motiv för denna överflyttning hade vattenfallsstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 12 maj 1938 angivit, att frågan om vattenfallens utbyggande torde kunna förväntas bli aktuell i en tämligen snar framtid.

Vattenfallsstyrelsen meddelar vidare, att styrelsen sedan ett par decennier haft sin uppmärksamhet riktad på dessa vattenfall. Styrelsen hade dock icke tidigare föreslagit några vattenfallsköp i Järpströmmen, emedan fallen legat långt borta från styrelsens projekterade ledningsnät och delvis redan varit utbyggda, varför man måst räkna med höga inköpskostnader.

Sedan kronan, anför styrelsen vidare, förvärvat fallet vid Torpshammar, hade styrelsen emellertid börjat undersöka förutsättningarna för komplettering av kronans vattenkraft i Järpströmmen. Styrelsen hade därvid räknat med att i främsta rummet söka förvärva återstoden av övre fallsträckan. Styrelsen anför i anslutning härtill:

Förutom vattenfallsstyrelsen hade även aktiebolaget Svarthålsforsen, vars aktier ägdes av Stockholms stad, varit inriktat på vattenkraftförvärv i Järpströmmen, men nämnda bolag hade till en början koncentrerat sina inköp till den nedre delen av fallen och därstädes i början av år 1938 förvärvat aktiebolaget Tegefors verks andelar. För att undvika en konkurrens om återstoden av fallen, som för båda parter skulle blivit dyrbar, hade styrelsen med Svarthålsforsen i detta läge träffat en preliminär överenskommelse, som i huvudsak innebure, att de återstående vattenfallsandelarna skulle förvärvas av bolaget och sedan fördelas så, att kronan bleve ägare av sammanlagt en tredjedel och bolaget sammanlagt två tredjedelar av hela vattenkraften i Järpströmmen, därvid kronans innehav borde koncentreras i övre fallsträckan. Från vattenfallsstyrelsens sida hade hävdats såsom ett kronans intresse, att kronans andel i fallen borde utökas till att omfatta en tredjedel av fallhöjden, så att kronan dels i en framtid skulle kunna tillgodogöra sig den däremot svarande kraften, dels ock i regleringsfrågor för Indalsälven äga föra talan såsom ägare av en tredjedel av fallen. Då emellertid kronan för en avsevärd tid framåt kunde avstå från uttagande av denna kraft, varav däremot Stockholms stad vore i behov, kunde enligt styrelsens åsikt till bolaget upplåtas rätten att för en längre period framåt, som enligt det föreliggande avtalet bestämdes till och med utgången av år 1985, utnyttja jämväl kronans tredjedel i fallen mot gäldande av 4 procent ränta dels å köpeskillingen för den till kronan överlåtna fallandelen och dels å värdet av kronans av ålder ägande fallhöjd. Sedan bolaget från Järpens byamän inköpt all återstående vattenrätt i Järpströmmen, hade för att reglera detta mellanhavande vattenfallsstyrelsen och bolaget upprättat det nu föreliggande avtalet.

Då kronan förut vore ägare av 19.53 fallmeter, borde till kronan över-

låtas ytterligare cirka 23.62 fallmeter, för att kronan skulle bli ägare till en tredjedel av fallhöjden. Detta motsvarade av den av bolaget kontant erlagda köpeskillingen ett belopp av 268,262 kronor 64 öre. Emellertid hade det visat sig, att den lämpligaste platsen för det blivande kraftverket vore belägen på kronans fastighet Hårsta 2¹, och då bolaget givetvis önskade vara ägare till denna mark, som helt låge inom det av vattenfallsstyrelsen förvaltade området, innefattade avtalet jämväl en överlåtelse till bolaget av ett markområde av Hårsta, som angivits å den vid avtalet fogade kartan. Preliminärt hade det beräknats, att med denna fastighet skulle följa cirka 5.43 meter fallhöjd, vadan sålunda den fallhöjd, som skulle av bolaget till kronan överlätas, skulle ökas till 29.05 fallmeter.

Utom den kontanta köpeskillingen hade bolaget åtagit sig skyldighet att leverera frikraft till Järpens byamän. Även av denna kraftleverans hade kronan förbundit sig fullgöra så stor del, som svarade mot kronans andel i förvärvet. Denna andel i leveransen utgjorde, såsom framginge av avtalet, 235 kilowatt.

Av skäl, som förut angivits, hade vattenfallsstyrelsen ansett sig kunna föreslå, att kronans andelar i vattenfallen till och med år 1985 utarrenderades till bolaget. Arrendavgiften hade bestämts till 4 procent å värdet av dessa andelar, därvid värdet beräknats efter den till Järpens byamän kontant och i frikraft erlagda köpeskillingen. Då den kontanta köpeskillingen för byamännens 35.21 meter utgjorde 399,895 kronor 32 öre, bleve den däremot svarande delen av arrendesumman för kronans 43.15 meter 19,602 kronor 93 öre, vilken del skulle gäldas från och med tillträdesdagen eller eventuellt den senare dag, kronan komme att erlagga sin köpeskillning. Frikraften skulle ej tillhandahållas, förrän kraftstationen toges i drift, från vilken dag bolaget hade att ytterligare gälda ett årligt arrende av 7,765 kronor 41 öre, motsvarande 4 procent å värdet av frikraften på en mot 19.53 meter (Hårstas fallsträcka) svarande fallhöjd. Den kronan åliggande skyldigheten att fullgöra frikraftleverans till Järpens byamän (för en fallhöjd av 23.62 meter) skulle under arrendetiden övertagas av bolaget.

Rörande villkoren i övrigt hänvisar styrelsen till avtalet. Då emellertid såväl vid det definitiva bestämmandet av gränserna för det till bolaget överlåtna området som i samband med avtalets framläggande för vattendomstolen mindre jämkningar kunna, särskilt i formellt hänseende, bliva av behovet påkallade, har vattenfallsstyrelsen förbehållit sig rätt till dylika mindre jämkningar.

Vattenfallsstyrelsen framhåller slutligen, att det vore för styrelsen fördelaktigt att öka dess vattenkraftinnehav i Indalsälvens flodsystem med därav följande möjlighet till ökat inflytande i vattenregleringsföretaget. Samtidigt föreläge det dock icke något behov av att inom avsevärd tid för vattenfallsstyrelsens ändamål utnyttja dessa fallandelar. Uppgåelsen med bolaget, enligt vilken årligt arrende skulle erläggas med 4 % av värdet å kronans fallandelar, medförde, att kronan kunde under arrendetiden med arrendavgiften dels förränta och amortera den på kronan fallande köpeskillingen, dels ock få skäligen avkastning på sitt ursprungliga vattenkraftinnehav. Kronan finge därjämte möjlighet att vid arrendetidens slut på skäliga villkor uttaga sin vattenkraft ur den för hela fallet utbyggda kraftanläggningen. Styrelsen ansåge därför det bilagda avtalet vara för kronan förmanligt.

På grund av vad sålunda anförts hemställer vattenfallsstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte dels godkänna ifrågavarande avtal med aktiebolaget Svarthålsforsen, med rätt för styrelsen att i mån av behov däri sedermera medgiva smärre jämkningar, dels förklara, att de av kronan förvärvade fastigheterna skola stå under vattenfallsstyrelsens förvaltning, dels ock av det av riksdagen anvisade anslaget för inköp av vattenfall och fastigheter till vattenfallsstyrelsens förfogande ställa ett belopp av högst 270,000 kronor till gäldande av köpeskillingen och täckande av för köpets genomförande nödvändiga kostnader.

I detta sammanhang torde jag få anmäla en av vattenfallsstyrelsen i skrivelse den 3 februari 1939 gjord hemställan om Kungl. Maj:ts godkännande av ett skrivelsen bilagt avtal med aktiebolaget Svarthålsforsen, innefattande överlåtelse till nämnda bolag av den kronan tillhöriga fastigheten Byn 3³³ i Fors socken i Jämtlands län.

Jämväl sagda avtal, som är dagtecknat den 31 januari 1939, torde såsom bilaga få fogas till dagens statsrådsprotokoll.

Om den föreslagna överlåtelsen anför *vattenfallsstyrelsen* följande:

Genom brev den 12 december 1930 godkände Kungl. Maj:t ett mellan vattenfallsstyrelsen och Fors kommun träffat avtal av den 5 augusti 1920 och den 1 november 1923 angående förvärv för kronans räkning av viss del av fastigheten ⁵/₁₆ tunnland Byn nr 3 jämte till fastigheten hörande vattenfall m. m. i Indalsälven. Den inköpta fastigheten åsattes sedermera registerbe-teckningen Byn 3³³.

I målet angående tillstånd till utbyggnad av Stadsforsen hade aktiebolaget Svarthålsforsen såsom ägare av nämnda fall vid Norrbygdens vattendomstol bestritt, att vattenfallsstyrelsen finge, på sätt styrelsen yrkat, verkställa upp-dämning från Stadsforsens damm till höjden + 89 över i målet antaget jämförelseplan. Denna tvist hade av Kungl. Maj:t slutligen avgjorts genom dom den 25 oktober 1938, varigenom bestämdes en viss skiljevattenyta. Här-igenom hade vattenfallsstyrelsen medgivits rätt att utnyttja den fallhöjd, som låge nedom denna skiljevattenyta, vare sig den tillhörde styrelsen eller bo-laget, under det att bolaget tillåtits utnyttja på samma sätt den ovanför sam-ma skiljevattenyta belägna fallhöjden. Genom denna dom hade rätten att utnyttja den Byn 3³³ tillhörande fallhöjden överflyttats till bolaget, under det kronan erhållit kompensation i annan bolaget tillhörig fallhöjd.

Då själva besittningen av fastigheten Byn 3³³ därefter saknade betydelse för kronan, men aktiebolaget Svarthålsforsen därav hade ett visst intresse, hade vattenfallsstyrelsen och bolaget genom det nu förevarande avtalet över-enskommit, att bolaget skulle förvärva nämnda fastighet för en köpeskillning, som motsvarade det markvärde, som vattenfallsstyrelsen lagt till grund för sina ersättningserbjudanden i Stadsforsmålet eller 1,800 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer vattenfallsstyrelsen sålunda, att Kungl. Maj:t måtte godkänna ifrågavarande överlåtelse.

Departement-
chefen.

Kronan är för närvarande ägare av 19.53 fallmeter av den till samman-lagt 129.46 meter uppgående fallhöjden i Järpströmmen i Jämtlands län. Vattenfallsstyrelsen har nu med hänsyn till önskvärdheten av att dels för-stärka sina vattenfallsintressen i Järpströmmen och dels vinna ökat infly-

tande i vattenregleringsföretag i Indalsälvens flodsystem föreslagit inköp från aktiebolaget Svarthålsforsen av vissa områden vid Järpströmmen, varigenom kronan skulle bliva ägare till ytterligare 29.05 fallmeter.

Enär vattenfallsstyrelsen, såvitt nu kan bedömas, inom avsevärd tid icke torde behöva utnyttja vare sig de nyförvärvade eller de av kronan tidigare innehavda fallandelarna, medan däremot bolaget, som äger de övriga vattenfallsandelarna i Järpströmmen, önskar utbygga vattenfallet, innefattar emellertid det nu föreliggande avtalet därjämte, att kronans andelar i vattenfallet skola utarrenderas till bolaget till och med utgången av år 1985. Då det visat sig, att den lämpligaste platsen för ett blivande kraftverk är belägen å den kronan tillhöriga fastigheten Hårsta 2¹, och då bolaget önskar vara ägare till denna mark, skall enligt det nu förevarande avtalsförslaget ett markområde av nämnda fastighet överlåtas till bolaget.

Utöver det vederlag, som bolaget erhåller genom förenämnda markområde, har vattenfallsstyrelsen att i ersättning för de till styrelsen överlåtna fastigheterna dels erlagga ett kontant belopp av 268,262 kronor 64 öre, vilken summa motsvarar vad bolaget i sin tur fått erlagga för de ifrågasvarande områdena, dels ock övertaga vissa kraftleveranser, som bolaget förbundit sig att fullgöra, tillhoppa å 235 kilowatt.

Den årliga avgiften för den till bolaget intill utgången av år 1985 föreslagna arrendeupplåtelsen har beräknats efter 4 procent av värdet å de till bolaget upplåtna andelarna eller 19,602 kronor 93 öre. Från och med den dag, då den projekterade kraftstationen tages i regelbunden drift, skall dock arrendeavgälden ökas med 7,765 kronor 41 öre till 27,368 kronor 34 öre. Den kronan enligt vad förut nämnts åliggande skyldigheten att fullgöra viss frikraftleverans skall under arrendetiden övertagas av bolaget.

Uppgåelsen med bolaget medför, att kronan kan under arrendetiden med arrendeavgiften dels förränta och amortera den på kronan fallande köpeskillingen, dels ock få skäligen avkastning på sitt ursprungliga vattenkraftsinnehav. Kronan får därjämte möjlighet att vid arrendetidens slut på skäliga villkor uttaga sin vattenkraft ur den för hela fallet utbyggda kraftanläggningen.

Då det föreliggande avtalsförslaget för kronan synes fördelaktigt, vill jag tillstyrka, att detsamma godkännes från statens sida. Vid bifall härtill torde det sedermera få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta, att de av kronan förvärvade fastigheterna skola stå under vattenfallsstyrelsens förvaltning.

Vad härefter angår den av vattenfallsstyrelsen i dess skrivelse den 3 februari 1939 föreslagna försäljningen till aktiebolaget Svarthålsforsen av den kronan tillhöriga fastigheten Byn 3³³ saknar denna fastighet av skäl, som styrelsen närmare angivit, numera intresse för statens vattenfallsverk. Fastigheten torde ej heller, såvitt nu kan bedömas, vara behöflig för någon annan statlig myndighet. Vid dylikt förhållande och då den avtalade köpeskillingen och övriga i avtalet angivna villkor ej givit mig anledning till erinran, vill jag tillstyrka avtalets godkännande. Med hänsyn till att avtalet förfaller, därest det icke godkännes av Kungl. Maj:t före den 1 april 1939,

är det önskvärt, att förevarande ärende blir föremål för skyndsam behandling.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t godkänna ifrågavarande, vid statsrådsprotokollet fogade avtal, avseende det ena överlåtelse till kronan av vissa fastigheter med tillhörande vattenrätt i Järpströmmen m. m., och det andra försäljning till aktiebolaget Svarthålsforsen av fastigheten Byn 3³³ i Fors socken; vattenfallsstyrelsen obetaget att beträffande det förstnämnda avtalet vidtaga de smärre jämkningar, som kunna visa sig erforderliga och varom överenskommelse kan träffas;

dels ock medgiva, att av anslag till statens vattenfallsverk för inköp av vattenfall och fastigheter samt utförande av nyanläggningar må för gäldande av den i förstnämnda avtal överenskomna köpeskillingen tagas i anspråk ett belopp av högst 268,262 kronor 64 öre ävensom erforderligt belopp för bestridande av lagfartskostnader och övriga med förvärven förenade kostnader.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sigurd Lang.

Bilaga.

A v t a l

mellan Kungl. Vattenfallsstyrelsen, här nedan kallad Styrelsen, å Kungl. Maj:ts och Kronans vägnar, samt Aktiebolaget Svarthålsforsen, här nedan kallat Bolaget, rörande överlåtelse och arrende av fastigheter med vattenrätt i Järpströmmen m. m.

§ 1.

Bolaget överlåter till Styrelsen med äganderätt de områden i mark och vatten, som Bolaget enligt särskilda köpeavtal den 26 januari och den 24 maj 1938 förvärvat från nedan uppräknade fastigheter inom Järpens by, nämligen

på Järpströmmens vänstra strand:

av Järpen 3 ⁴	av Järpen 3 ³
» » 2 ⁷	» » 3 ⁸
» » 1 ³	» » 3 ⁹
» » 1 ²⁸	» » 3 ²
» » 3 ⁵	» » 2 ⁶
» » 1 ¹¹	» » 2 ^{26—29} ;

på Järpströmmens högra strand:

av Järpen 3 ⁶
» » 2 ^{26—29}
» » 2 ³⁸
» » 1 ²⁰
» » 1 ¹⁹ .

Härjämte överlåter Bolaget en på vänstra stranden av Järpströmmen utanför fastigheterna Järpen 1³ och Järpen 1²⁸ belägen för Järpens by samfärd plats jämte det utanför densamma varande vattenområdet.

I överlåtelsen ingå däremot icke några andelar i en för Järpens by samfärd såg- och kvarnplats och icke heller i en på vänster strand vid Järpströmmens utlopp ur Kallsjön belägen samfällighet.

De avstyckningsförrättningar, som bliva erforderliga för avskiljandet av de försålda områdena, skola av Bolaget, så snart ske kan, på dess bekostnad ombesörjas, och förbinder sig Bolaget att vid anfordran tillhandahålla Styrelsen för lagfart erforderliga fångeshandlingar.

§ 2.

Styrelsen överlåter till Bolaget med äganderätt det område av hemmanet Hårsta nr 2 (Hårsta 2^{1—3}), som å bifogade karta är angivet, jämte den del av hemmanets vattenområde i Järpströmmen, som gränsar intill nu nämnda markområde, omfattande en fallhöjd av 5.43 m. från Hårsta övre gräns nedåt vid en vattenföring i Järpströmmen av c:a 50 m³/s. Området ifråga skall genom avstyckning frånges från stamfastigheterna, därvid området skall erhålla rätt till erforderliga utfartsvägar.

Avstyckningen skall ombestyras av Bolaget på dess bekostnad, men skall Styrelsen lämna för avstyckningens genomförande erforderlig medverkan.

§ 3.

Utöver det vederlag, som Bolaget erhållit genom den å Bolaget skedda fastighetsöverlåtelsen, har Styrelsen att i ersättning för de å Styrelsen överlåtna fastigheterna *dels* erlägga ett kontant belopp av Tvåhundrasextioåttatusentvåhundrasextiotvå kronor 64 öre (kr. 268,262: 64), *dels* övertaga de kraftleveranser, som Bolaget i ovannämnda köpeavtal den 24 maj 1938 förbundit sig fullgöra ifråga om följande till Styrelsen nu överlåtna fastigheter, nämligen:

för Järpen	3 ⁴	.....	3,0 kW
»	»	2 ⁷	15,0 »
»	»	1 ³	2,5 »
»	»	1 ²⁸	0,5 »
»	»	3 ⁵	27,5 »
»	»	1 ¹¹	4,5 »
»	»	3 ³	9,0 »
»	»	3 ⁸	21,5 »
»	»	3 ⁹	2,0 »
»	»	3 ²	27,5 »
»	»	2 ⁶	14,0 »
»	»	2 ²⁶⁻²⁹	15,5 »
»	»	3 ⁶	12,5 »
»	»	1 ²⁰	1,5 »
»	»	1 ¹⁹	4,5 »
			<hr/>
			tillhopa 161,0 kW

samt av kraftleveransen till Föreningen Kvarnforsverken u. p. a. enligt köpeavtal med Bolaget samma dag övertaga leverans av 74,0 kW.

§ 4.

Köpeskillingen erlägges och fastigheterna tillträdas den 1 juli 1939. För den kontanta köpeskillingens erläggande gäller såsom förutsättning, att Bolaget med gravationsbevis styrker, att de till Styrelsen överlåtna fastigheterna besväras varken av penninginteckningar eller andra inteckningar, som enligt Styrelsens bedömande äro av betydelse för ett utnyttjande av den till fastigheterna hörande vattenrätten.

§ 5.

A. Styrelsen utarrenderar till Bolaget intill utgången av år 1985 de enligt § 1 av Kronan förvärvade fastigheterna samt återstoden av de under Styrelsens förvaltning stående delar av Hårsta 2¹⁻³ jämte därtill hörande vattenrätt i Järpströmmen på följande villkor:

1) Bolaget erlägger till Styrelsen följande årliga avgifter, nämligen: från ovannämnda tillträdesdag eller den senare dag, då Styrelsen erlagt den enligt § 3 bestämda köpeskillingen, 19,602 kronor 93 öre samt från den dag, då projekterad kraftstation tages i regelbunden drift, ytterligare 7,765 kronor 41 öre, således från sistnämnda tid tillhopa 27,368 kronor 34 öre. Arrendavgifterna erläggas första gången den 1 juli 1940 och sedermera den 1 juli varje år.

2) Bolaget fullgör under arrendetiden ensamt leverans av ersättningskraft till upplåtare av vattenkraft, som tillgodogöres i anläggningen, och erlägger

likaledes skatter, onera, regleringskostnader och alla andra utgifter för kraftstationen.

B. Bolaget äger att utbygga Järpströmmen vid tidpunkt, som Bolaget finner lämplig, men förbinder sig att utföra vattenkraftanläggningarna för minst 140 m³/s samt att anordna kraftstationen, som förutsättes komma att utbyggas för hela fallhöjden, c:a 65 meter, på sådant sätt, att Kronan kan efter arrendetidens utgång uttaga sin vattenkraft från ett särskilt maskinaggregat, som sålunda utföres för minst 46 ²/₃ m³/s. Utan särskild överenskommelse med Styrelsen må ovannämnda maskinaggregat icke utföras för större effekt än 66 ²/₃ m³/s.

C. Bolaget skall hos Vattendomstolen begära tillstånd till vattenfallets utbyggande. Därvid hemställes, att i utslaget fastställles den i § 3 angivna fördelningen av skyldigheten att tillhandahålla frikraft till byamännen i Järpens by samt att domstolen måtte förordna, att ersättning för tillgodogörande av Kronans fallhöjd skall lämnas i form av kraft och att uttagningskostnad skall helt gäldas i penningar, men att domstolen i övrigt, i den omfattning den prövar skäligt, måtte låta anstå med villkorens bestämmande i avbidan på ansökan av någondera av parterna.

Styrelsen skall å sin sida såsom ägare till fallhöjd i Järpströmmen medgiva ansökningen. Någon ersättning skall icke utgå till Styrelsen för skada å mark genom dämningen. Oavsett vilka villkor, Vattendomstolen i sitt utslag bestämmer angående ersättning till Kronan för tillgodogjord vattenkraft, skola för rättsförhållandet mellan Kronan och Bolaget under arrendetiden gälla bestämmelserna i detta avtal.

D. Beträffande sådan reglering, som inverkar även på vattenfallen nedanför Storsjön, skall Styrelsen äga rätt att vid vattendomstol, i regleringsförening och i regleringsföretag föra talan för sina fallhöjder i Järpströmmen såväl under som efter arrendetiden.

E. Efter arrendetidens utgång skall Styrelsen äga rätt att på nedan angivna villkor inlösa sig i kraftanläggningen. Styrelsen skall, om Styrelsen begagnar sig av denna rätt, för egen räkning disponera ovan i mom. B angivna maskinaggregat samt en tredjedel av den för kraftalstring disponibla vattenmängden i Järpströmmen och äga rätt att tillgodogöra sig proportionell andel av dygns-, vecko- och årsregleringsmöjligheterna.

Det åligger Styrelsen att senast fem år före arrendetidens utgång skriftligen underrätta Bolaget, därest Styrelsen vill begagna sig av denna rätt. Därest sådan underrättelse ej lämnas och ej heller överenskommelse om fortsatt arrende träffas, skola beträffande utnyttjandet av Kronans vattenrätt gälla de bestämmelser, som i laga ordning av vattendomstol meddelats.

F. I lösen skall Styrelsen erlægga ett kontant belopp, motsvarande en tredjedel av anläggningarnas dåvarande tekniska värde, förutsatt att dessa utförts för tre gånger det kraftbelopp, som Styrelsen enligt ovan kan uttaga med det för Styrelsen reserverade maskinaggregatet. Därest anläggningarna utförts för större kraftbelopp, skall Styrelsen vara fritagen för alla avgifter på grund av den överskjutande utbyggnaden. Styrelsen skall även vara fritagen från inlösen av upptransformeringsanläggning, i den mån Styrelsen icke tager i anspråk någon del av transformatoranläggningen. I anläggningskostnaderna skola efter enahanda grunder ingå av Bolaget erlagda bidrag till kapitalkostnader för vattenregleringar i Kallsjösystemet jämte utrednings- och domstolskostnaderna. Inom ett år efter anläggningarnas färdigställande skall Bolaget till Styrelsen överlämna specificerad uppgift om de faktiska anläggningskostnaderna.

I den mån tredje man bidragit till anläggningskostnaderna för kraftanläggningarna, exempelvis regleringsföreningen med avseende på dammkost-

naderna, skola sådana kostnader icke medräknas vid bestämmandet av det belopp, som Styrelsen skall erlägga vid inlösen.

Det dåvarande tekniska värdet skall med nedan angivna jämkningar för anläggningskostnadsindex för vattenkraftanläggningar bestämmas med utgångspunkt från de faktiska anläggningskostnaderna med skälig avskrivning för teknisk värdeminskning, varvid hänsyn skall tagas icke endast till direkt slitning och försämring utan även till anläggningarnas minskade tidsenlighet med avseende på verkningsgrad, drift- och underhållskostnader, driftsäkerhet och dylikt.

Därest vid tiden för Styrelsens inlösen av sin tredjedel i anläggningarna ändringar av genomgripande natur inträtt i de förhållanden, som äro bestämmande för anläggningskostnaderna för vattenkraftanläggningar, så att anläggningskostnadsindex — beräknat på samma sätt som indexalen för större vattenkraftverk på sid. 9 i bifogade av majoren Smedberg utarbetade tabeller till ledning vid 1938 års allmänna fastighetstaxering rörande vattenfall m. m. — vid tiden för inlösandet med mer än tjugo procent avviker från motsvarande anläggningskostnadsindex vid tiden för respektive anläggningars utförande, skall för överskjutande avvikelse jämkning göras med avseende på de anläggningskostnader, som läggas till grund för bestämmandet av det dåvarande tekniska värdet.

Om sålunda vid tiden för inlösen indextalet, x , är högre än 120 % av indextalet vid tiden för anläggningarnas utförande, y , så skall det på basis av de faktiska anläggningskostnaderna beräknade tekniska värdet korrigeras

med faktorn $\frac{x}{1.2 y}$.

Om vid tiden för inlösen indextalet, x , är mindre än 80 % av indextalet vid tiden för anläggningarnas utförande, y , så skall det på basis av de faktiska anläggningskostnaderna beräknade tekniska värdet korrigeras med

faktorn $\frac{x}{0.8 y}$.

Om vid tiden för inlösen underlag saknas för bestämmandet av ett mot Smedbergs ovan angivna indextal svarande indexvärde eller om enighet om beräkningen av det tekniska värdet vid tiden för inlösen ej uppnås mellan kontrahenterna, skall saken hänskjutas till en opartisk, sakkunnig nämnd. Denna nämnd skall bestå av fem opartiska personer, av vilka vardera parten utser en och dessa gemensamt de tre övriga, däribland nämndens ordförande, som skall vara en för beprövad skicklighet i domarevärv känd jurist. Övriga ledamöter i nämnden skola vara för sin sakkunnighet i hithörande frågor särskilt kända män. Kunna de av parterna utsedda skiljemännen ej enas om de tre övriga, skola dessa utses av Presidenten i Svea Hovrätt. Parterna äga icke rätt att överklaga det beslut, varvid den sålunda utsedda nämnden stannar, utan förbinda sig att slutligen åtnöjas med sagda beslut.

§ 6.

Mom. 1. Efter arrendetidens utgång skall Styrelsen själv ombesörja leveransen av den ersättningskraft som åligger Styrelsen enligt § 3 här ovan.

Styrelsen och Bolaget skola emellertid, om så befinnes lämpligt, verkställa såväl Styrelsens nyssnämnda som Bolaget åliggande kraftleverans till Järpens byamän över samma mätare. Därvid må exempelvis Styrelsen tillhandahålla all kraft under en period av fem år och sedermera Bolaget under en följande period av en med hänsyn till fördelningen av frikraftskyligheten avpassad längd.

Mom. 2. De löpande driftskostnaderna för kraftanläggningarna vid Järp-

strömmen, alltså kostnader för drift, reparation och underhåll, skatter, onera, avsättning till förnyelsefond, regleringsavgifter o. dyl. skola fördelas med en tredjedel på Styrelsen och två tredjedelar på Bolaget, i den mån de icke avse överutbyggnad av anläggningen och i den mån icke vissa konkreta delar av anläggningen, t. ex. turbiner och generatormaskineri, fördelas mellan kontrahenterna med den förutsättningen, att vardera kontrahenten skall bära de löpande kostnaderna för sin del av anläggningen.

§ 7.

Förestående avtal är ingånget under förutsättning av Kungl. Maj:ts godkännande före den 1 juli 1939.

Härav äro tvenne exemplar upprättade och växlade.

Stockholm den 2 februari 1939.

Kungl. Vattenfallsstyrelsen.

W. BORGQUIST.

Fr. Malm.

Aktiebolaget Svarthålsforsen.

CARL KLEMAN.

Direktör Klemans namnteckning be-
vittnas:

Erik Nyström. Filip Gustafsson.

Köpeavhandling.

Emellan Kungl. Vattenfallsstyrelsen å Kungl. Maj:ts och Kronans vägnar, nedan kallad säljaren, å ena sidan, samt Aktiebolaget Svarthålsforsen, nedan kallad köparen, å andra sidan, har denna dag under förutsättning av Kungl. Maj:ts godkännande träffats följande avtal.

Säljaren upplåter och försäljer till köparen med full äganderätt sin i Fors socken och Jämtlands län tillhöriga fastighet Byn 3³³, utgörande ett markområde vid Indalsälven.

För köpet gälla följande villkor:

§ 1.

Den försålda fastigheten upplåtes i befintligt skick och får av köparen tillträdas, så snart detta avtal blivit av Kungl. Maj:t godkänt.

§ 2.

Köpeskillingen utgör ettusenåttahundra (1,800) kronor och erlägges kontant, så snart bolaget erhållit meddelande om, att avtalet är definitivt.

§ 3.

Säljaren garanterar, att den försålda fastigheten är fri från alla penninginteckningar. Säljaren förpliktar sig att styrka detta medelst nytt gravationsbevis ävensom att mot erhållande av köpeskillingen utfärda kvitterat köpebrev.

§ 4.

Säljaren ansvarar för all den försålda fastigheten åvilande skatter och onera, som avse tiden före tillträdesdagen, och köparen övertager ansvaret för tiden därefter.

§ 5.

Säljaren förpliktar sig att tillhandahålla för lagfart nödiga åtkomsthandlingar. Köparen skall dock betala alla med lagfarten förenade kostnader.

§ 6.

Detta avtal är slutet, under förutsättning att det godkännes av Kungl. Maj:t sist den 1 april 1939. Skulle avtalet icke blivit av Kungl. Maj:t godkänt, är det till alla delar förfallet och ingen av kontrahenterna må grunda någon som helst rätt på detsamma.

Av detta avtal äro två likalydande exemplar upprättade och växlade.

Stockholm den 31 januari 1939.

Kungl. Vattenfallsstyrelsen.

W. BORGQUIST.

Fr. Malm.

På en gång närvarande köpevitnen:

E. Fahlborg.

A. Cassén.

Aktiebolaget Svarthålsforsen.

CARL KLEMAN.

Bevittnas:

Erik Nyström. Filip Gustafsson.